

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. minister Hugo de Jonge
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Fax 070 340 78 34

Datum: 24-04-2020
Onderwerp: Brandbrief kinderartsen en jeugdartsen: "Veiligheid en gezondheid van kinderen in Griekse vluchtelingenkampen moet worden verbeterd."

Geachte minister De Jonge,

Als kinderartsen en jeugdartsen maken we ons grote zorgen over de veiligheid en gezondheid van alle kinderen in de Griekse vluchtelingenkampen. De veiligheid wordt onvoldoende gewaarborgd, ondanks de jarenlange noodkreten van lokale hulpverleners. Met name de geschonden rechten op het gebied van gezondheid, een niet-toereikende levensstandaard en het ontbreken van bescherming tegen geweld, hebben dramatische en blijvende gevolgen voor deze kinderen. Nu de coronapandemie ook in Griekenland is uitgebroken, wordt de situatie nog nijpender. Als medische hulpverleners en inwoners van een EU-lidstaat, voelen wij ons medeverantwoordelijk voor het gevoerde beleid in Griekenland en roepen we daarom op deze omstandigheden zo snel mogelijk te verbeteren.

Eind maart 2020 verbleven op de Egeïsche eilanden bijna 40.000 asielzoekers en vluchtelingen: ruim 7 keer zoveel als het aantal beschikbare opvangplekken. Hiervan is 34 procent kind, waarvan het merendeel jonger is dan twaalf jaar. Ruim 10 procent van de kinderen is zonder ouder(s) of een andere volwassene op de vlucht.¹ Plaatselijke hulpverleners geven aan dat vluchtelingen er maanden tot meerdere jaren verblijven in erbarmelijke omstandigheden en onveiligheid.²

Internationaal Verdrag niet nageleefd

Juist om internationaal de rechten van kinderen te beschermen, is het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) ontwikkeld.³ Dit verdrag is door vele landen, waaronder Nederland en Griekenland, ondertekend. Desondanks blijkt dat dit verdrag niet wordt nageleefd in de Egeïsche vluchtelingenkampen. De belangrijkste geschonden kinderrechten lichten we hieronder kort toe:

- *Recht op een toereikende levensstandaard:*

De overvolle opvangfaciliteiten op de Egeïsche eilanden leiden tot onmenselijke leefomstandigheden. Bewoners leven in tenten met ontoereikende sanitaire voorzieningen.^{4,5} Deze overbevolkte en onhygiënische leefomstandigheden leidden de afgelopen jaren bij kinderen al tot een groot scala aan terugkerende gezondheidsklachten, waaronder recidiverende luchtweginfecties, huidinfecties en maagdarminfecties. Soms met fatale afloop.⁶ Medische behandeling (indien voorhanden) heeft in dergelijke omstandigheden maar een tijdelijk effect: de levensstandaard van deze kinderen moet verbeterd worden om de vicieuze cirkel te doorbreken. De coronapandemie zal hier onder deze omstandigheden tot catastrofale gevolgen leiden.

- *Recht op gezondheid en gezondheidszorg:*

Het gebrek aan fundamentele medische zorg voor kinderen op de Egeïsche eilanden is zorgwekkend: het is onvoldoende om basale preventieve en curatieve zorg te kunnen verlenen. Ondanks inzet van meerdere NGO's is er een groot tekort aan zorgverleners en medische hulpmiddelen, ook voordat de coronapandemie uitbrak.⁷ Daarnaast ontbreekt het ook aan adequate geestelijke gezondheidszorg. Artsen zien een toename van kinderen met ernstige trauma gerelateerde gezondheidsklachten, die hiervoor niet behandeld kunnen worden. Deze kinderen kampen onder andere met paniekaanvallen, zelfverwonding, gedachten aan zelfdoding of doen daadwerkelijk een zelfmoordpoging.^{8,9}

- *Recht op bescherming tegen geweld, mishandeling en verwaarlozing*

De vluchtelingenkinderen zijn op de vlucht voor geweld, met als doel om in een veilige situatie te komen. Desondanks verblijft vier op de vijf van deze (alleenstaande) kinderen op een onveilige plek.¹⁰ Veel kinderen zijn al slachtoffer geworden van zowel lichamelijk als emotioneel geweld en verwaarlozing.⁸ Door afname van toezicht als gevolg van de coronapandemie, zal dit aantal nog verder toenemen. Uit een groot onderzoek blijkt dat leven in onveiligheid een negatief effect heeft op de (cognitieve) ontwikkeling, op de psychische en lichamelijke gezondheid, en zelfs gevolgen heeft voor hun volgende generatie door intergenerationele overdracht.¹¹

Minimale voorwaarden waaraan te voldoen

Om een kind een goede ontwikkeling te laten doormaken (lichamelijk, geestelijk, intellectueel, moreel en maatschappelijk), waar dan ook, zijn veiligheid en een aantal basisbehoeften nodig waaraan de omstandigheden moeten voldoen. Wij roepen daarom op om kinderen in een situatie te brengen waar minimaal kan worden voldaan aan:

- **Een toereikende levensstandaard** ten behoeve van mentale en fysieke gezondheid: voldoende onderdak en geschikte kleding in alle weersomstandigheden, voldoende adequate voeding, adequate hygiënemaatregelen, schoon drinkwater, toegang tot onderwijs en speelmogelijkheden. Dit is nog extra van belang tijdens de coronapandemie.
- **Te allen tijde toegang tot gezondheidszorg:** benodigde basiszorg voor kinderen en passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor hun moeders. Hieronder vallen somatische zorg, psychiatrische zorg en ook preventieve gezondheidszorg.
- **Begeleiding van minderjarige kinderen:** ter voorkoming van blootstelling aan alle vormen van lichamelijk en geestelijk geweld of verwaarlozing.

Hoogachtend,

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde Junior Afdeling

AJN Jeugdartsen Nederland

Bronnen

1. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/74973>
2. <https://www.artsenzondergrenzen.nl/projecten/griekenland/>
3. <https://www.kinderrechten.nl/professionals/kinderrechten/>
4. <https://www.unhcr.org/news/briefing/2019/10/5d930c194/greece-must-act-end-dangerous-overcrowding-island-reception-centres-eu.html>
5. <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/reception-conditions/housing/conditions-reception-facilities>
6. <https://www.artsenzondergrenzen.nl/verhalen/de-schrijnende-situatie-kamp-moria-op-lesbos/>
7. <https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/reception-conditions/health-care>
8. <https://www.artsenzondergrenzen.nl/verhalen/een-open-brief-over-de-noodtoestand-moria/>
9. <https://nos.nl/artikel/2247931-in-griekse-vluchtelingenkamp-proberen-zelfs-kinderen-zelfmoord-te-plegen.html>
10. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/74972>
11. The effect of multiple adverse childhood experiences on health: a systematic review and meta-analysis. Hughes K et al. Lancet Public Health. 2017 Aug